

LANDELIJKE BELANGENBEHARTIGING UNIE KBO

RAPPORTAGE VIERDE KWARTAAL 2015

Ook in het vierde kwartaal van 2015 draaide de belangenbehartiging van de Unie KBO op volle toeren. Op al onze speerpunten (geld, thuis, digitaal en veilig) haalden we het nieuws en zetten we *Den Haag* aan het werk. Alles daarover leest u in deze rapportage belangenbehartiging.

#KBOGELD

Belastingplan

Halverwege september, op Prinsjesdag, heeft staatssecretaris Wiebes van Financiën het Belastingplan 2016 aangeboden aan de Tweede Kamer. In het Belastingplan staan alle plannen die het kabinet heeft op belastinggebied. Komend jaar staat het plan in het teken van belastingverlaging. Deze komt echter primair ten goede aan werkenden en werkgevers. Gepensioneerden en uitkeringsgerechtigden gaan er nauwelijks op vooruit en de kloof tussen werkenden en zij die gewerkt hebben groeit. De Unie KBO heeft gedurende het hele vierde kwartaal van 2015 dan ook flink gelobbyd voor verbetering van het Belastingplan ten gunste van gepensioneerden. Zo hebben we gepleit voor onder meer een structurele verhoging van de ouderenkorting en behoud van de ouderentoeslag. Ons pleidooi werd gehoord: de al toegezegde verhoging van de ouderenkorting wordt in 2017 gehandhaafd. Een belangrijk deel van de eenmalige koopkrachtreparatie in 2016 wordt zo structureel gemaakt. Dat is een mooi lobbysucces, maar helemaal tevreden zijn wij nog niet. Daarom zal de Unie KBO ook in 2016 doorgaan met het strijden voor verbetering van de koopkracht van ouderen.

De groeten aan Rutte (vervolg)

Begin oktober bezorgde de Unie KBO de ruim tweeduizend reacties die binnenkwamen via onze actie "De groeten aan Rutte" bij de minister-president. Met deze actie nodigden we ouderen uit hun eigen verhaal over hun koopkracht via een meldpunt aan de premier te sturen. Dat deze kwestie ouderen hoog zat, bleek uit het grote aantal reacties dat we in korte tijd kregen en de vele schrijnende verhalen van mensen die nauwelijks het hoofd boven water kunnen houden. In oktober gingen we naar Den Haag om alle reacties aan de premier te overhandigen. In een officiële reactie, die we in november ontvingen, liet Rutte de Unie KBO weten het 'belangrijk' en 'waardevol' te vinden om persoonlijke ervaringen te vernemen van Nederlanders. Maar hij vindt het geen reden om zijn beleid te veranderen. De Unie KBO vindt dat zeer teleurstellend en zal zich blijven inzetten om die wijziging van beleid toch af te dwingen.

Voorstellen voor koopkrachtherstel

Begin december debatteerde de Tweede Kamer over de begroting van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). In een brief met drie andere ouderenorganisaties (PCOB, NVOG en NOOM) deed de Unie KBO de Kamer vijf voorstellen voor het verbeteren van de koopkracht van

ouderen. Dat is hard nodig, want uit de begroting van SZW blijkt dat bijna 40% van de gepensioneerden te maken heeft met een koopkrachtdaling. De Unie KBO en de collega-organisaties pleitten daarom voor een (eerder in deze rapportage genoemde) structurele verhoging van de ouderenkorting, een herstel van de ouderentoeslag, het verhogen van het heffingsvrije vermogen, het betaalbaar houden huishoudelijke hulp en een jaarlijkse stapelingsmonitor. Mede dankzij onze inzet wordt de verhoging van de ouderenkorting ook in 2017 gehandhaafd en gaat het heffingsvrije vermogen omhoog. Henk Krol (50PLUS) diende bovendien een motie in voor het opnieuw opnemen van een stapelingsmonitor in de begroting van Sociale Zaken. Helaas is deze motie niet aangenomen.

Ouderenwerkloosheid

Op 19 november nam Manon Vanderkaa, directeur van de Unie KBO, deel aan een door de Tweede Kamer georganiseerd rondetafelgesprek over langdurige ouderenwerkloosheid. Een fors probleem, want maar liefst 135.000 50-plussers zaten eind 2015 een jaar of langer zonder werk. De Unie KBO deed de Kamer vijf voorstellen om hier iets aan te doen. Zo willen we dat de leeftijdsgrens voor de mobiliteitsbonus – een korting op de werknemersverzekeringen die de werkgever moet betalen – omlaag gaat van 56 jaar naar 50 jaar. Datzelfde moet gebeuren met de leeftijdsgrens voor de no-riskpolis. Ook moet de dienstverlening van het UWV aan oudere werklozen beter. Door bezuinigingen in de zorg zijn er de afgelopen jaren veel banen verloren gegaan. Tegelijkertijd zien we een daling in de kwaliteit van zorg en komt de toegankelijkheid in het geding. De vierde suggestie van de Unie KBO was daarom het schrappen van verdere bezuinigingen op zorg zodat zorgmedewerkers weer aan een baan komen en ouderen hun zo noodzakelijke zorg niet hoeven te missen. Tot slot vroegen we aandacht voor armoedeval onder ouderen. Want hoezeer we hen ook graag weer aan het werk zien gaan, soms lukt het niet om opnieuw een baan te vinden. We moeten voorkómen dat zij in een armoedeval terechtkomen. Daarvoor zijn de zogeheten IOAW- en de IOW-in het leven geroepen. Uit bezuinigingsoverwegingen heeft minister Asscher van Sociale Zaken echter besloten deze regelingen op termijn af te schaffen en in te perken. De Unie KBO wil dat dit besluit teruggedraaid wordt.

Of de suggesties van de Unie KBO ook gaan leiden tot nieuw beleid is op dit moment nog niet bekend. Wij kijken in ieder geval terug op een geslaagd gesprek met de Tweede Kamerleden, waarin we hen van nieuwe ideeën hebben kunnen voorzien.

Overleg met minister Asscher

Op woensdag 9 december spraken vijf samenwerkende ouderenorganisaties met minister Asscher van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). Onze voorzitter Wil van der Kruijs was de delegatieleider. Op de agenda stonden koopkracht, werkloosheid onder 50-plussers en de kostendelersnorm. De minister heeft goed geluisterd naar de inbreng van de ouderenorganisaties en dit heeft tot een aantal vervolgspraken geleid, zowel op ministerieel als op ambtelijk niveau. Minister Asscher gaat op korte termijn zeer serieus kijken naar de kostendelersnorm voor ouderen met een onvolledige AOW. De Unie KBO heeft hier in de afgelopen periode een stevige lobby op gevoerd. De ouderenorganisaties hebben vertrouwen in een goede afloop.

Pensioenen

Ook in het vierde kwartaal van 2015 lobbyde de Unie KBO volop op pensioengebied. Vaak werkten we daarbij samen met collega-ouderenorganisaties PCOB, NVOG en NOOM. Zo stuurden de organisaties in vervolg op een eerder gesprek met staatssecretaris Klijnsma een notitie aan de

staatssecretaris over het herstel van het indexatieperspectief. In deze notitie deden we de staatssecretaris een aantal voorstellen om indexatie (verhoging) van de pensioenen in de toekomst weer mogelijk te maken. Op 18 oktober volgde een brief over de gevolgen van onder meer de lage rente voor de financiële positie van pensioenfondsen. Een derde brief over de toekomst van het bestaande pensioenstelsel volgde op 23 november, toen de Tweede Kamer hierover in gesprek ging. De toekomst van het pensioenstelsel is ook aan de orde geweest in het gesprek met minister Asscher (zie voor meer informatie hierboven). Minister Asscher heeft toegezegd dat hij ons verzoek om een vervolgesprek met de staatssecretaris over pensioen aan haar zal doorgeven.

#KBOTHUIS

Ouderenmishandeling

Op 7 oktober sprak de Tweede Kamer over het vervolg van de voorlichtingscampagne 'Ouderen in veilige handen', waaraan Unie KBO drie jaar actief heeft meegewerkt. Dit programma heeft het probleem ouderenmishandeling meer zichtbaar en bespreekbaar gemaakt. Maar om ouderenmishandeling de wereld uit te helpen moet er meer gebeuren. In de vervolgaanpak staat het bestrijden van ontspoorde mantelzorg centraal, evenals financiële uitbuiting van ouderen. Dit vindt de Unie KBO een goede zaak. We missen alleen een concrete en effectieve aanpak die dit mogelijk maakt. In onze brief aan de Kamer hebben we daarom gepleit voor mantelzorgondersteuning die praktisch van aard is en die de zorg daadwerkelijk verlicht. Ook hebben we de Kamer gevraagd het voor ouderenorganisaties mogelijk te maken een bijdrage te leveren aan het terugdringen van ouderenmishandeling, bijvoorbeeld door het toerusten van onze vrijwilligers op deze problematiek met training en voorlichting. Met name voor het eerste punt dat de Unie KBO aandroeg was in het overleg veel aandacht. Staatssecretaris Van Rijn van Volksgezondheid zegde daarop toe te blijven werken aan goede ondersteuning voor mantelzorgers en wil daarbij de ouderenbonden betrekken.

Wijkverpleging

Op 14 oktober debatteerde de commissie Volksgezondheid van de Tweede Kamer over de toekomst van de wijkverpleging. De Unie KBO stuurde de Kamerleden een brief waarin wij onze zorgen uitspreken over deze voor ouderen belangrijke vorm van zorg. Veel zorgen maken we ons over de beschikbaarheid en toegankelijkheid van zorg: vanuit onze achterban krijgen wij meldingen dat in sommige wijken of gemeenten een wijkverpleegkundige niet aanwezig is en dat door zorgaanbieders gekort wordt op de persoonlijke verzorging. Ook zijn sommige zorgorganisaties genoodzaakt om cliëntenstops in te stellen omdat het afgesproken budget overschreden is. De Unie KBO wil dat staatssecretaris Van Rijn van Volksgezondheid de regie neemt en met een fundamentele en structurele oplossing komt. Ook vroegen we de Kamer de korting op wijkverpleging te stoppen en juist te investeren. Ook willen we dat er gewerkt aan een hoger opleidingsniveau van de wijkverpleegkundige. Onze oproep werd gehoord door onder meer de PvdA, die tijdens het debat de brief van de Unie KBO aanhaalde en staatssecretaris bevroeg over het tekort aan gespecialiseerde verpleegkundigen. De staatssecretaris gaf aan deze kwestie verder uit te zoeken en met de Unie KBO in gesprek te gaan. Ons streven naar meer budget voor de wijkverpleging blijft uiteraard staan. Ook in 2016 zullen wij ons hier hard voor maken.

Preventie

Ook op het ministerie van Volksgezondheid begint het door te dringen dat preventie niet alleen zinvol is bij jongeren, maar ook bij ouderen. Het ministerie wil hier de komende jaren nadrukkelijker aandacht aan besteden. Op advies van de Unie KBO wordt allereerst zelf aan ouderen gevraagd wat zij wenselijk vinden in het kader van preventie. In samenspraak met het ministerie van VWS, organiseerden de Unie KBO en de PCOB een drietal bijeenkomsten, zogenaamde focusgroepen, verspreid over het land. Tijdens deze bijeenkomsten gaan ouderen met het ministerie in gesprek over preventie en alles wat daarmee samenhangt. Tijdens het maatschappelijk debat in Nieuwspoort werden de resultaten gepresenteerd en was Manon Vanderkaa juryvoorzitter. Vervolgens wordt bepaald welke stappen de overheid, de ouderenorganisaties en andere maatschappelijke organisaties kunnen zetten zodat we gezond ouder worden en langer vitaal blijven.

Signaalrapport Veranderingen in de zorg

In november presenteerden een aantal patiënten- en cliëntenorganisaties waaronder de Unie KBO alweer hun derde signaalrapport over de veranderingen in de zorg. De conclusies? De toegang tot zorg en ondersteuning verloopt stroef. Veel mensen zijn ontevreden over de manier waarop er met hun zorgvragen wordt omgegaan. Zij moeten lang wachten, ontvangen niet de zorg die zij nodig hebben en worden slecht of niet te woord gestaan. Kortom, de decentralisatie van zorgtaken naar de gemeenten verloopt nog niet zoals het hoort. Doel van het signaalrapport is het aan het werk zetten van de verantwoordelijke organisaties, zoals gemeenten en rijksoverheid. Het rapport leidde tot de nodige media-aandacht en kon ook in politiek Den Haag op belangstelling rekenen. Minister Schippers en staatssecretaris Van Rijn gaven aan dat de dienstverlening van gemeenten inderdaad nog niet goed genoeg is en stelden onder meer ondersteuningsteams in die de gemeenten moeten gaan helpen. Tijdens het debat 'decentralisatie in de zorg' gaven Kamerleden aan dat de staatssecretaris met de aanbevelingen van de cliëntenorganisaties aan de slag moet gaan.

Zorgverzekeringen

In november stuurde de Unie KBO een brief naar Zorgverzekeraars Nederland, de vereniging van Nederlandse zorgverzekeringsmaatschappijen. In de brief roept de Unie KBO de zorgverzekeraars op om de beschikbaarheid en continuïteit van wijkverpleegkundige zorg te garanderen. Van KBO-leden krijgen wij signalen binnen dat er gekort wordt op persoonlijke verzorging en op gespecialiseerde wijkverpleging zoals palliatieve zorg thuis. Ouderen in kwetsbare posities worden de dupe van het gekrakeel over budgetten. De huidige berichtgeving van thuiszorgorganisaties dat ze verwachten failliet te gaan en aanhoudende berichten over cliëntenstops maken veel ouderen ongerust. Nu lijken kwetsbare groepen de dupe te worden van de strijd om het geld tussen zorgverzekeraars en zorgaanbieders. Middels de brief wil de Unie KBO de zorgverzekeraars vragen om samen met het kabinet en de zorgaanbieders te komen tot structurele, werkbare oplossingen. We hebben Zorgverzekeraars Nederland uiteraard om een reactie gevraagd, maar deze tot op heden nog niet ontvangen.

Begroting ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Begin november debatteerde de Tweede Kamer over de begroting van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. In een brief aan de Kamerleden deelden wij onze zorgen over deze begroting en droegen wij bovendien een aantal oplossingen aan. Zo vroegen wij, met het oog op de betaalbaarheid van zorg, het eigen risico in 2016 niet verder te verhogen. Ook willen we meer

aandacht voor het belang van preventie bij ouderen en voor vaccineren tegen longontsteking en gordelroos. Daarnaast willen we dat er niet verder gekort wordt op wijkverpleging en verpleeghuiszorg. Tot slot vroeg de Unie KBO we om een krachtiger rol voor de rijksoverheid, die de zo belangrijke zorg ons inziens teveel aan gemeenten en zorgverzekeraars overlaat. Onze inbreng kwam tijdens het debat veelvuldig terug. Zo vroeg Henk Krol (50PLUS), op voordracht van de Unie KBO, de huidige besparingen op het Rijksvaccinatieprogramma door gunstige inkoop van vaccins te besteden aan vaccins voor ouderen. Minister Schippers gaf aan hier inderdaad budget voor vrij te maken als het advies van de Gezondheidsraad over deze vaccins positief wordt.

Kwaliteit verpleeghuiszorg

Wat is er nodig om de kwaliteit van de verpleeghuiszorg te vergroten? Op 18 november debatteerde de Tweede Kamer erover. De Unie KBO stuurde de politici een brief, waarin we aandacht vroegen voor een aantal specifieke zaken: goed opgeleid en voldoende personeel, het schrappen van geplande bezuinigingen en meer aandacht voor de meest kwetsbare alleroudsten. In de volgende rapportage belangenbehartiging leest u wat de resultaten van dit overleg waren.

Zorgalarm

Op 1 december gaf de Unie KBO een 'zorgalarm' af. De redenen ervoor waren legio: kwetsbare ouderen blijven verstoken van wijkverpleging, hun huis wordt niet meer schoongemaakt en sociale beschutting en controle vallen weg. Daarbij is de fysieke veiligheid van ouderen in het geding. Sinds de decentralisatie en de bezuinigingen in de zorg stijgt het aantal ouderen dat zich op de spoedeisende hulp meldt. Brandwondencentra melden een forse toename van ouderen met ernstige verbrandingen; eerstehulpposten zien het aantal senioren ook sterk groeien. In een brandbrief aan staatssecretaris Van Rijn vroegen we hem deze problemen aan te pakken en de zogeheten 'race naar de bodem' in de zorg te stoppen. Kort daarna, op 4 december, kondigde staatssecretaris Van Rijn aan hier inderdaad aan te gaan werken. De Unie KBO zal dit op de voet blijven volgen.

Invloed van verzekerden

Op 10 december debatteerde de Tweede Kamer over de kwaliteit van de gezondheidszorg. In een brief aan de Kamerleden en minister Schippers zette de Unie KBO in op meer zeggenschap van verzekerden. Ook de minister ziet het belang van zeggenschap van verzekerden in en heeft een wetsvoorstel hierover in de maak. Echter, dit voorstel laat volgens de Unie KBO veel te lang op zich wachten. De Unie KBO wil dat verzekerden meer invloed krijgen op het inkoopbeleid van zorgverzekeraars. Zij moeten daardoor bij de contractering meer rekening houden met de kwaliteitsaspecten die belangrijk zijn voor ouderen. Ons streven is een driepartijenstelsel van verzekerden, zorgverleners en zorgverzekeraars. De zorg is een stelsel dat nu de facto slechts door twee partijen wordt uitgevoerd: de aanbieders en de zorgverzekeraars. Daar moet snel verandering in komen, vindt de Unie KBO. In de volgende rapportage belangenbehartiging leest u wat de resultaten van dit overleg waren.

#KBOVEILIG

Veilig wonen

Eveneens op 7 oktober 2015 behandelde de Tweede Kamer de begroting van het ministerie van Wonen. In een brief aan de Kamer deelden wij onze zorgen over veiligheid, maar ook onze oplossingen.

Veel leed, van brandwonden tot vallen, kan voorkomen worden door van thuis op tijd een veiliger en geschikte omgeving te maken. Eerder dan nu vaak het geval is, zouden mensen zichzelf én hun woning moeten voorbereiden op de tijd waarin zij minder zelfredzaam en kwetsbaar zijn. Nu gebeurt dat vaak pas wanneer de eerste ongelukken zich al hebben voorgedaan. Wij pleiten daarom voor een bewustwordingscampagne gericht op jongere senioren vanaf 50 jaar. Tevens vroegen wij de Kamer minister Blok van Wonen te vragen om in gesprek te gaan met gemeenten over woningaanpassingen. De Unie KBO hoort namelijk nog regelmatig van mensen dat het voor hen een hele strijd is om aanpassingen aan hun woning (deels) vergoed te krijgen, al hebben zij hier volgens de wet recht op. In het debat vroeg onder meer Henk Krol (50PLUS) voor meer aandacht voor de brandveiligheid van wooncomplexen voor senioren. De minister wil verder onderzoek naar het verplicht plaatsen van rookmelders echter afwachten en lijkt vooralsnog weinig te voelen voor bewustwordingscampagnes. Voldoende reden voor de Unie KBO om zich te blijven inzetten voor een veilig thuis, ook in 2016.

Ouderen en vuurwerk

In december 2015 deed de Unie KBO onderzoek naar vuurwerk. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat het merendeel van de ouderen niet voor een vuurwerkverbod is. Wél willen zij graag vuurwerkrijezones, bijvoorbeeld rondom winkelcentra of verpleeg- en verzorgingshuizen. De Unie KBO heeft in haar belangenbehartiging daarom gepleit voor (uitbreiding van) deze vuurwerkrijezones en strakke handhaving ervan. Het resultaat mocht er zijn: steeds meer gemeenten kiezen inmiddels voor het instellen van deze vuurwerkrijezones.

#KBODIGITAAL

Blaauwe envelop

In de maand oktober heeft de Unie KBO een stevige lobby gevoerd op het gebied van de blauwe envelop. Staatssecretaris Wiebes van Financiën wilde alle post van de Belasting voortaan digitaal verzenden. Veel ouderen, voor wie computergebruik niet altijd vanzelfsprekend is, komen daardoor in de problemen. De Unie KBO wil dat er voor hen een vangnet is door middel van goede ondersteuning bij het digitaal communiceren met de belastingdienst. Dat lieten we niet alleen weten door de staatssecretaris brieven te sturen, maar ook door samen met andere ouderenbonden het meldpunt "Dag Blauwe Envelop" op te richten. Via dat meldpunt konden mensen laten weten hoe zij dachten over het verdwijnen van de blauwe envelop. Talloze reactie kwamen binnen. Deze zorgden er mede voor dat de staatssecretaris in november besloot dat de blauwe envelop in sommige gevallen voorlopig toch blijft. Mensen die geen computer of internet hebben, digibeet zijn en geen vrienden of familie hebben om te helpen kunnen voorlopig nog een papieren aangifteformulier van de Belastingdienst ontvangen.

e-Overheid

De Unie KBO is al langere tijd lid van de Klankbordgroep Gebruikers e-Overheid. Deze klankbordgroep komt regelmatig bijeen om samen met ambtenaren van verschillende ministeries de

ontwikkelingen op het gebied van digitalisering bij de overheid te bespreken. De Unie KBO treedt ook hier op als belangenbehartiger van ouderen en in het bijzonder voor hen voor wie het gebruik van de computer niet vanzelfsprekend is. In de meest recente bijeenkomst op 9 december kwamen diverse websites aan de orde (onder meer op zorggebied) en werd besproken hoe deze te verbeteren. De Unie KBO heeft in deze bijeenkomst benadrukt dat het zeer van belang is om ouderen goed te ondersteunen bij digitale ontwikkelingen en hen een gedegen alternatief aan te bieden. Een volgende bijeenkomst staat gepland voor de eerste helft van 2016.

Gebruik (digitale) betaalgegevens door banken

De Unie KBO heeft afgelopen najaar in het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer (MOB) wederom benadrukt dat zorgvuldig omgegaan moet worden met het gebruik van betaalgegevens door banken. Uit onderzoek, dat de Unie KBO in MOB-verband heeft laten uitvoeren, blijkt dat ouderen het gebruik van gegevens voor het doen van gerichte commerciële aanbiedingen minder waarderen dan wanneer de gegevens gebruikt worden voor veiligheid en verbetering van service.

Internetbankieren

De Unie KBO vraagt de banken aandacht te hebben voor de gevolgen van het digitaliseren van het betalingsverkeer voor met name digibete ouderen. De Unie KBO heeft met de Regiobank gesproken over voorlichting. Regiobank geeft één-op-één uitleg in de winkel. Klanten kunnen zich hiervoor aanmelden. Online zetten zij een handleiding voor internetbankieren. Zij sturen alle de klanten ook een boekje voor mobiel bankieren. De uitkomsten van het gesprek met RegioBank worden ook met SNS-bank besproken.

Digitalisering overheid

De Unie KBO zet in de lobby op het gebied van digitalisering van de overheid in op het creëren van een vangnet voor diegenen die niet meekunnen met de digitalisering. Een motie van Kamerlid Van Vliet (van de eenmansfractie Van Vliet), waarin verzocht wordt ook op langere termijn een ontheffingsmogelijkheid te waarborgen van verplicht elektronisch berichtenverkeer voor groepen belastingplichtigen, werd door ons gesteund. Uiteindelijk is de motie vervallen, maar is in de wet alsnog een vangnet opgenomen.

Wijziging Postwet 2009

De Unie KBO heeft in het afgelopen jaar deelgenomen aan een klankbordgroep van PostNL over de postbezorging. Binnen deze klankbordgroep zijn de randvoorwaarden voor het zogeheten PostNL-locatiebeleid vastgesteld. Met deze randvoorwaarden gaat PostNL rekening houden wanneer zij lokaal besluiten neemt over bijvoorbeeld de plaatsing van brievenbussen. De lokale afdelingen en de provinciale bonden kunnen hiermee invulling geven aan belangenbehartiging. Landelijk blijft de Unie KBO het beleid monitoren.